

Raamwerk examencommissie in het voortgezet onderwijs

Hieronder geeft de VO-raad het raamwerk voor de examencommissie in de vorm van een regeling die de school in het examenreglement kan opnemen. Het raamwerk biedt ruimte voor eigen keuzes voor de inrichting van de examencommissie en vraagt daarom van de school dat deze de regeling op sommige onderdelen nader formuleert.

Het raamwerk

Examenreglement, Artikel x De examencommissie

Artikel x.1 Taken en bevoegdheden van de examencommissie

- 1 Een examencommissie heeft ten minste de volgende taken en bevoegdheden
 - a. het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering (procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen),
 - b. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen,
- 2 De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.
- 3 Indien een kandidaat bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een lid van de examencommissie is betrokken, neemt het betrokken lid geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
- 4 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op over haar bevindingen bij het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering en verstrekt dit verslag aan het bevoegd gezag.

Artikel x.2 Benoeming en samenstelling van de examencommissie

- 1 Het bevoegd gezag stelt een examencommissie in voor elke door de school verzorgde schoolsoort of groep(en) van schoolsoorten.
- 2 Het bevoegd gezag draagt er mede door de samenstelling van de examencommissie zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd.
- 3 Ten minste één lid van de examencommissie is als docent verbonden aan de schoolsoort of groep van schoolsoorten waarvoor de examencommissie is ingesteld.
- 4 Leden van het bevoegd gezag worden niet benoemd tot lid van de examencommissie.
- 5 Het Eindexamenbesluit geeft de directeur een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering en daarmee ligt het voor de hand – om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen - dat deze niet wordt benoemd in de examencommissie. Het is echter aan het bevoegd gezag om daarin een keuze in te maken.

Toelichting

In het voortgezet onderwijs wordt de inrichting en uitvoering van het schoolexamen geregeld via de wet (WVO) en amvb's (het Inrichtingsbesluit, de examenprogramma's en het Eindexamenbesluit). De Wet en het Inrichtingsbesluit bepalen in welke vakken geëxamineerd kan en moet worden, de examenprogramma's bepalen wat de inhoud van de examens ten minste moet zijn en het Eindexamenbesluit regelt de wijze waarop de school zorg dient te dragen voor de uitvoering van de examinering. Het raamwerk voor de examencommissie heeft de VO-raad opgesteld binnen de kaders van de bestaande wet- en regelgeving. In het raamwerk ligt de focus op het schoolexamen (als onderdeel van het eindexamen).

Wet- en regelgeving beleggen taken en verantwoordelijkheden m.b.t. het (school)examen bij vijf 'actoren' bij het (school)examen.

Het *bevoegd gezag* is eindverantwoordelijk voor de inrichting van de examinering¹.

De *directeur* is de eindverantwoordelijke voor een groot deel van het proces van de examinering.

De *examinator* is degene die belast is met het afnemen van het examen in een vak. T.a.v. het schoolexamen zelf bepalen de examenprogramma's wat er ten minste in het schoolexamen wordt opgenomen.

De *examensecretaris* is in de praktijk een belangrijke spil in de organisatie op school van schoolexamen en centraal examen en voert als rechterhand van de directeur taken uit die liggen op het vlak van de uitvoering. De examensecretaris wordt aangewezen door de directeur.

De *commissie van beroep* wordt ingesteld door het bevoegd gezag. De directeur maakt hier geen deel van uit. De commissie van beroep komt in actie als een kandidaat in beroep gaat tegen een beslissing van de directeur naar aanleiding van een onregelmatigheid of afwezigheid zonder geldige reden. Andere taken zijn niet belegd bij de commissie van beroep.

De *examencommissie*

De examencommissie heeft de opdracht de kwaliteit van de schoolexaminering te bewaken en te bevorderen en wel op vier aspecten: is de inrichting en de uitvoering van de processen op orde; is de inhoudelijke kwaliteit van de examinering op orde; sluiten processen en inhoud in voldoende mate aan bij de visie van de school op toetsing en examinering; wordt het afsluitende karakter van het schoolexamen gewaarborgd.

De examencommissie draagt zodoende bij aan de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering zodat deze aansluit bij de visie van de school op toetsing en examinering. Dit veronderstelt dus wel dat de school een (beschreven en herkenbare) visie heeft op toetsing en examinering, en wel een die past bij de onderwijsvisie van de school. In het Nederlandse voortgezet onderwijs kunnen scholen het schoolexamen, waarvoor ze zelf verantwoordelijk zijn, benutten om de eigen onderwijsvisie terug te laten komen in de eindtoetsing. Denk aan de religieuze oriëntatie van de school, onderwijskundige inzichten of pedagogische opvattingen. De Commissie Ten Dam heeft geconstateerd dat scholen nauwelijks gebruik maken van de mogelijkheid om, binnen de wettelijke kaders, hun deel van de eindtoetsing naar eigen inzicht in te vullen. Door de grote maatschappelijke aandacht voor (cijfers op) het centraal examen heeft het schoolexamen meer het karakter gekregen van een 'oefening' voor de landelijke afsluiter. De examencommissie heeft de opdracht om bij te dragen aan de kwaliteitsborging van de schoolexaminering vanuit een eigen visie van de school op toetsing en examinering.

¹ Een volledige en gedetailleerde lijst van zaken waarvoor elk van de actoren verantwoordelijk is, is opgenomen in het zelfevaluatie-instrument examinering van de VO-raad. Dit is ontleend aan een dergelijke opsomming door het CvTE.

De examencommissie draagt ook bij aan het bewaken van het afsluitende karakter van het schoolexamen. De Commissie Ten Dam heeft geconstateerd dat op veel scholen het aantal toetsen in het schoolexamen groot is; ze vormen lang niet altijd de afsluiting van een vak of leergebied. Soms lijkt het schoolexamen op een verzameling tussentoetsen die leerlingen bij de les moet houden. Dit is ondoelmatig en maakt het registreren van resultaten complex en gevoelig voor fouten.

Voortvloeiend uit de hoofdtaak stelt de examencommissie richtlijnen en aanwijzingen vast om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen. Het vaststellen van de schoolexamens zelf (en het beoordelen) blijft een taak van de examinerator.

In tegenstelling tot de examencommissie in ho, mbo en vavo heeft de examencommissie vo geen beslissende rol bij het nemen van maatregelen inzake onregelmatigheden (waaronder fraude). Dit, omdat dit al uitdrukkelijk geregeld is in het Eindexamenbesluit en belegd is bij de directeur. De examencommissie kan wel voorbereidend werk doen t.b.v. de directeur inzake onregelmatigheden.

Het Eindexamenbesluit voortgezet onderwijs bepaalt dat de school een commissie van beroep moet hebben, waarin de directeur geen zitting mag hebben. Taken en bevoegdheden van de examencommissie verhinderen niet dat deze ook als commissie van beroep wordt ingesteld. Er is dan geen aparte commissie van beroep nodig.

Om haar taak goed te kunnen invullen, kan de examencommissie gevraagd en ongevraagd het bevoegd gezag en de directie adviseren over de wijze waarop de kwaliteit van de schoolexaminering versterkt kan worden. Dat kan op allerlei momenten, maar het raamwerk geeft de examencommissie de opdracht om jaarlijks de balans op te maken over de kwaliteitsborging en daarvan verslag te doen.

Benoeming en samenstelling van de examencommissie

Het bevoegd gezag stelt een examencommissie in. Dat kan per school voor de gehele instelling, maar ook per schoolsoort of groep schoolsoorten. Eventueel kan het bevoegd gezag een centrale examencommissie instellen, boven de examencommissies per instelling.

Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd. Daarom benoemt het bevoegd gezag de leden van de examencommissie op basis van hun deskundigheid op het gebied van de desbetreffende schoolsoort(en) of op het gebied van examinering. Het aantal leden van de examencommissie wordt bepaald door het bevoegd gezag. Aangezien het bevoegd gezag er zorg voor draagt dat de examencommissie onafhankelijk en deskundig kan functioneren, zal het bevoegd gezag de nodige faciliteiten beschikbaar moeten stellen (waaronder tijd en scholing).

Leden van de examencommissie kunnen van binnen en buiten de instelling komen, maar ten minste één lid van de examencommissie moet als docent verbonden zijn aan de schoolsoort(en) waarvoor de examencommissie is ingesteld.

Het Eindexamenbesluit geeft de directeur een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering en daarmee ligt het voor de hand – om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen - dat deze niet wordt benoemd in de examencommissie. Het is echter aan het bevoegd gezag om daarin een keuze in te maken.

De secretaris van het eindexamen kan wél lid zijn van de examencommissie, waardoor samenhang in de kwaliteitsborging kan worden bevorderd.